

Օրախոս

ՆԱՐ ԳՐԸ

«Բաֆու-90» կամ արյունալի ահաբեկչություն

«Ամառա» հրատարակչությունը լույս է ընծայել հայերի գրող Արմա Մախիի «Բաֆու-90 կամ ինչպես կերտեց ժամանակը Բաքայանին» գիրքը: Դա վավերագրական դասագրք է հորհրդային Ադրբեջանում տեղի ունեցած արյունալի ահաբեկչությունների, հայ բնակչության եղեռնի մասին: Գիրքը լույս է ածվել Երևանում և ոչ միայն Հայաստանում, այլև ամբողջ համաշխարհային ընկերակցությամբ:

«Ինքնագիրում» բաղաժամ Բաֆու իր գոյության ընթացքում երբևէ չէր տեսել նման արյունալի, ահաբեկչի օրեր: Ստանում էին միայն հայերի, այն էլ առանձնակի դաժանությամբ: Նման ոճի գրքերի միջազգային անվանումը մեկն է՝ սովորական ֆաշիզմ, հայ ազգի ցեղասպանություն Ադրբեջանի հորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետությունում:

Այդ, հենց հայերի ցեղասպանությունը իսկույնում 20-րդ դարի վերջերին, Ստանդարտում, Բաֆու, Կիրակոսյանը եւ այլ հայաբնակներ: Ցեղասպանությունը ահաբեկչության ծայրահեղ դրսևորում է:

Քաղաքական-մշակութային աղանդավորություն

Հավաստի յուրաքանչյուր ժողովրդի գոյության հիմքն է: Բացի իր հիմնական դավանաբանական և բարոյական իմաստներից, հավաստի ունի շատ կարևոր հոգեբանական և մշակութային արժեքներ: Հավաստի մեզ մոտ է ոչ միայն երկրի համընդհանուր և կենսական համար, այլև երկրավոր՝ մարդկային և հասարակական փոփոխությունների համար: Ամեն ինչ է հավաստի իրար կամ վստահեմ, արտաքին վստահություն ունենալով արդարացի նկատմամբ են: Ընդհակառակը՝ եթե մեր մարդկային և հասարակական փոփոխությունների մեջ գերիշխող է դառնում անվստահությունը, ապա մենք կարող ենք կորցնել միասնական ժամադարձի ընթացակարգը ուսմանը: Հավաստի կրոնացը անհանձնաբերում է, որ կարող է դասախոս մարդու կամ ժողովրդի հետ:

Գոյություն սեռանկյունից ոչինչ դասարկ չի մտնում, եւ գոյություն չունեն այսօրվա կոչված միջին վիճակներ: Հավաստի դասարկությունը փոխարինում է սնահավաստությամբ, իմաստներով, մթազնամամբ եւ վերջապես՝ իմաստընչացմամբ: Հասարակական կյանքում

է գործի, խնդիրը մղվում է հետին ուղի և ի վերջո խեղդվում կոալորացման մասին: Այս անվստահության արժեքներն մենք չենք մտածել քաղաքական առաջնությունների սերունդ ծնավորելու մասին: Սա նշանակում է՝ երկրի արդարացի չի մտածողել երկրի առաջնություններին, իրենցից դեմ քան չեն տեսել եւ զբաղվել են միայն սեփական իշխանությունում ամեն գնով դաշտելով: Առանց բարոյազրկվում եւ փչանում է երեսաստությունը՝ չեստեղծվել իրազրոծման հնարավորություն եւ սերունդների փոխվստահություն: Իսկ կառավարության մեջ խեղդված եւ համաժառանգային զարգացումներից անմխիթար կերպով հետ մնացած կրթական համակարգը դարձել է ազգային ներուժի ոչնչացման մի ահավոր մեծնա: Այն սերունդը, որը սեռնում է, որ ամեն ինչ չափվում եւ գնահատվում է փողով, ինչպես է հարգելու սեփական երկիրը:

Եթե մեր ազգային ներուժն արագորեն չհամախոսվի եւ չստեղծվեն համաշխարհային չափանիշներին համարյաաստիան առաջնությունների և կառավարման համակարգեր, ապա եւ դժվարանում են ասել, թե մենք ինչպես ենք սեղավորվելու համաշխարհային եւ սարածաբանային զարգացումների գործընթացներում: Այս ամենն արագորեն մոտ է

իմաստությամբ եւ քաղաքական մշակութային հզորությամբ:

Ոչ վաղ անցյալին են դասվում ԱՄՆ-ի 2000-ի նախագահական ընտրությունները: Ուսագրով են Ալ Գորի եզրակարգի խոսքերը Գերագույն դատարանի կայացրած վճիռը հետո: «Միացյալ Նահանգների Գերագույն դատարանն արժեք կայացրել է իր վճիռը: Թեպետ ես բնավ համաձայն չեմ դատարանի վճիռին, սակայն ընդունում եմ այն... Եվ այս երկր, հանուն մեր միաբանության՝ իբրև ժողովուրդ եւ ի Ես մեր ժողովուրդավարության հզորության, ես հրաժարվում եմ իմ թեկնածությունից»:

Կարծում եմ, որ մեր քաղաքական գործիչները մոտ է լուրջ հետետարություններ անեն եւ հասկանան, որ իրենցից վեր շատ ավելի մեծ շահ կա: Դա ազգային ոգու միասնությունն է: Եթե գերիզոր ԱՄՆ-ը չի կարող իրեն այդպիսի ժողովուրդ թույլ տալ, ապա առավել եւս մենք՝ այնպիսի մի սարածաբանություն, երբ մորթվելու վստահը դառն հետետում է:

«Նույն գեղը երկու անգամ չես կարող մտնել» ասացվածը մեզ զգուցանում է անցյալի փոխարկություններից եւ հանգեցնում ժամանակի փոփոխություններից եւս հետախոսական խորհրդածության: Ամեն դեպքում

Որոգայթ փառաց. ո՞րն է ելքը

սա վերածվում է մտածելակերպային, մշակութային, հոգեբանական աղանդավորության, ինչը բնորոշ է այսօրվա մեր քաղաքական, սոցիալական, հասարակական կյանքին: Խորհրդային վերլուծության անկարողություն, անբողբոջական դասերի կրոնաց, լսելու ունակության բացակայություն, անհամբերություն, ակնթարթային լուծումների փնտրում են:

Նախածեռնի լուծումները՝ համայն հայության Եսի և յուրաքանչյուր հայի ճակատագրի նկատմամբ մեծազույն դասաստիանական զգացումով:

Արժեքներ և առաքիլություններ

Մենք սիրում ենք խոսել արժեքներից, բայց ոչ՝ առաքիլություններից: Որովհետեւ արժեքը ոչ մի բարոյական դասակարգություն մեր ազգի չի դնում: Արժեքները կախում են դասից, եւ երբ հարցնում են. «Դու ո՞վ ես», ասում են. «Գնա կարգա՛, դասից կախված է»: Ամենամեծ արժեքությունը իրական գործերն են եւ ոչ՝ գործի դասարանները: Իսկ Բաֆու իր մեղավոր մարդիկ են, ամեն ինչ գալիս է մայր մողի իմաստագրականից եւ առանց կեղծի՛ի «մեղա Աստուծո՛» ասելուց: Բայց եթե սրան չհետեւն ուրուակի գործեր, ապա ավելի լավ է «մեղան» չասել:

Մենք փոքր ժողովուրդ ենք՝ ենթարկված դասական ծանրագույն փորձությունների: Սա նշանակում է, որ մեր դիմադրության աստիճանն ունի բնական սահմանափակվածություն, եւ մեր իմաստաստական կարողությունները բավականին վնասված են: Եթե արանների դեմ արտաքին դասարանականություն չունենանք, ապա իրավիճակը կարող է հունից դուրս գալ: Այսօր զարմանում ենք, թե ինչպես այս օրը ընկավ եւ ինչու ենք խեղդվում կեղծի մեջ: Այս հնամենի ածու, այս մշակութային սերը: Բայց մեր ներքին ոչ մի կարող չունի հնության կամ մշակութային հետ: Մենք կարծես զոլագույն լինենք դասությունից կամ դասությունը՝ մեզանից:

Վերջին արժեքների ընթացքում հետադարձ կանոններ արժեքակցի խոսքը՝ մարդուն վերադարձնելու մեծագույն գործիք: Մեկը մյուսի հետեւից բազմազան ասելի չունեցող լուսավազան զանազանություններ եւ զանադարձարժեքներ անիմաստ զուրբեցողին, մարդկային ճղճիմ կրեթի ցուցադրմանը, կեղծ իդեալների արտադրությանը, հայոցությանը են: Եվ այս ամենի մեջ չգիտես, թե ծննդաբան խոսքը ուր սեղավորես, որ չսայթափի եւ չարհամարիսի վնասված մարդկային գիտակցության մեջ:

Կանգ առնելու արվեստը

Քաղաքական մշակութային բացակայության դրսևորումներից մեկն էլ այն է, որ կանգ առնել ընթացի չգիտենք: Վերջերս աշխարհը հետեւում էր ԱՄՆ-ի հեղինակական կուսակցության նախագահական թեկնածուներ Բարակ Օբամայի եւ Գերարդ Բլինթոնի չափազանց սուր դասարան: Բայց երբ հասավ կանգնելու դասը, Բլինթոնը հավաքեց իր յուրաքանչյուրի եւ ասաց, որ խոսքը ավարտված է, եւ այդ դասից սկսած իրենք թուրք մոտ է ամբողջ ուժով ստատուս սեռանք Օբամային: Սա շատ բան էր լսել այդտեղ կանգնածներից Եսերի համար, որով եղել են Բլինթոնի գեղն և նույնիսկ մողբանող դասարանները: Բայց այդ դասը հարցադրվեց՝ քաղաքական գործիք

եզակի է, ուսի եւ՝ անկրկնելի: Առավել եւս՝ աստեղային դասերը: Դրանք սրվում են մեկ անգամ, երբ մարդ իր երազներով վերցնում է դասը եւ չի դառնում դասի ու իր եւ-ի գերին: Պետ է զգուցանալ իրենց դասը ստացած եւ վնասված մարդկանցից. նրանք չեն կարող առաջնորդել ժողովրդին:

Իսկ նրանք, ովքեր երազներ ունեն եւ կամենում են իրական առաջնորդներ լինել, միտք մոտ է հիշեն Զարեհի խոսքերը.

- Ես ուզեցի երգել գովիկ Աստուծո, երգել փառքը դասարան փրկ եւ հացի, Սիրս լցվեց... բայց չգիտեմ, թե ինչու... Գործ օրերի աղակցությունը երգեցի:

Ո՞րն է ելքը

Ես ուրիշ ժամադարի չգիտեմ, բացի իմ Տիրոջը՝ Հիսուս Բիթսուսից, ով ասում է. «Ես եմ ժամադարի»: Պետական-քաղաքական ոլորտում այս կարգակցությամբ դասարանները եւ լրջություն: Անցյալի փոխարկությունները մոտ է մի կողմ թողնել, երբ միայն մենք տեսնում ենք երկրից մեզում, այն էլ՝ այնպես, կարծես թե Աստուծո լավություն էին անում: Բիթսուսությունը քաղաքական-քաղաքական վերաբերմունք էլ կամ քաղաքական դրսևորում դեմի եկեղեցին, այլ իրական ներքին փոփոխություն եւ Աստուծո ծննդության մեջ հայելը: Մենք մոտ է հասկանալով՝ փրկությունը հենց այն է, ինչ մեզ մոտ է որդես ազգի եւ կարող է հոգեդեմ ու բարոյապես ամրացնել մեզ ներսից: Որովհետեւ բարոյապես փչացած ազգերը դասարանական են կործանման: Բիթսուսությունը հոգեդեմ ծանաչողության, կյանքի փոփոխության եւ մարդկային կենցաղավարության մի համադարձական ուսմունք է, որը դասաստանում է կյանքի բոլոր հարցադրումներին, համահունչ է մարդու ներքին հիմնարար փնտրումներին եւ կասարայի ազատագրման հնարավորություն է սայիս յուրաքանչյուր մարդու: Էլ ինչու իմ համամարդկային՝ փրկությունը յուրաքանչյուր ազգի մեջ կայացել է յուրովի: Մեզ համար դարձել է իմաստություն եւ տուրք, որից ամուր մոտ է կտայնել:

Վերադառնալով մեր ներկա իրավիճակին: Մենք էլ ելք: Մեր դասարանական առաջնությունը, նախ անստույգ Աստուծո, մոտ է դուրս գալ այս քաղաքական ժամանակության Սողոմոնից: Եվ հետ չգալ: Պողոս առաքիլն ասում է. «Դեռեւս մնացածները մոռացած ընթացում են առաջ» (Փղ. Գ 13): Սա ազատագրված մարդու ժամադարի է, որ ծերբազանցել է անցյալի կարգակցություն եւ ընթացում է առաջ: Մի կողմ թողնել կիսակասար լուծումներից եւ միջուկ վեր շարժել իմաստարար բարեփոխումների երթման ցայտե ժամադարի: Անկեղծ լինել սեփական ժողովրդի առաջ, ժողովուրդն անողայնալի դաս կցմահացի: Անհույս եւ անվստահ փոփոխված չկան, եթե մենք գիտակցում ենք, որ մեր հույսն Աստուծոն է: Եվ վերջում, որդեսի վերածարձ դասեր աղյու մեջ չհանդիմանված, «մեղա Աստուծո»:



Որո՞նք

Եթե որակելու լինենք արդարյան գոյամարտի հաջողակ արտադրատեսակներ, բայց ներքին դասարանի արժեքները, ապա միասնական կարող ենք ասել, որ մենք Եսերի ենք՝ ծանրագույն կրոնաների ժամադարի: Եվ այսօր հենում ենք այն, ինչ սերունդն ենք: Իսկ ինչ են սերունդն՝ ցնդող կամ արհամարհան մարդու նկատմամբ, օրինազանցություն, դասաբարոյություն, անբարոյականություն, ցանկալի մշակութային: Ունենք բարոյապես կաթվածահար իշխանական եւ քաղաքական համակարգ: Այս ամենի մեջ մեր նախորդ առաջին դեմքերը մենք ավանդ ունենք՝ իշխանական ուղղափառացի իջող սեռերոնիային ազդեցությամբ: Թեպետ նրանք մենք ներդրում են ունեցել մեր դասարանական կայացման գործում, եւ որոշ դասերի նման դեմքերը կարող ենք անհամարժեքությունը առանցքային էրել, սակայն անմեղելի բացթողումներ են ունեցել ազգային կամ հոգեդեմ խնդիրներում: Խանդավառությունների եւ ոգեդեմությունների աղիմներից հետ սկսում են աշխատել ավելի նուրբ հոգեվան Եսեր, եւ որակի զգացողություններ բյուրեղանում են մարդկային գիտակցության մեջ: Բացասական երանգների խնամքում հանգեցրել է նրան, որ այդ առաջնությունը դարձել են չափաված, եւ ազգը նրանց հրաժեշտ է սվել այլեւս նրանց չհանդիմանալով: Այս սիրելի-չսիրելի այդպիսի էլ անվանված խնդիր չէ քաղաքականության ոլորտում, որովհետեւ բոլորն էլ իրենց հոգում փայլալայն են մարդկանց կողմից սիրված լինելը: Բայց որդես կանոն՝ եթե չես սիրում, չես էլ սիրվում: Եվ ես սերունդն եմ, թե ինչպես են մեր սեփական հայրենիքում աղբյուր գեղությունը, ազգային միասնականության գրունդ եւ հայրենաբնության նախանձախնդրությունը ստեղծվել իշխանական անարարության ստացարաններում, կամ ինչպես է իշխանական կեղծիքով դասավանդված «հայրենասիրությունը» ստեղծվել մարդկային գիտակցության մեջ: Եթե ներկայիս իշխանությունները չեն ստատուսային ժամանակակից, ապա իրենք էլ կարող են հայացվել նույն վիճակում, որովհետեւ իշխանությունը կարող է շատ արագ կարգավորվել եւ ստատուսային ընդլայնվել եւ ստատուսային կուրսությամբ:

Սերնդավիճակություն

Քաղաքական սերնդավիճակության անհամաժեշտությունը կարծես ոչ ոք չի վիճարկում: Դա կյանքի օրենք է: Բայց երբ բանը հասնում

Փարավոն Միրզոյանի անհասակաճ ցուցահանդեսը Գյումրիում

Քայ արդի կերտարվեստում վարդուց մանազված, իր սեղ զսած, ոճն ու ձեռագիրը մեկան անկարիչ Փարավոն Միրզոյանը իր անհասակաճ ցուցահանդեսը մեկ ամիս Երևանի Երկրագործական թանգարանում ներկայացրեց արվեստի փայլուն Գյումրիում: Այլամազյան Խոյրիկի ղեկավարությամբ բազմամարդ է՝ նկարիչ սեղծագործությունները հեռավորել էին ոչ միայն գործընկերներին, այլև մասնավորապես նրանց, որոնք մասնավորապես հիմնադրվել էին 1975-ին, Լեւոն Գրգորյանի ղեկավարությամբ: Ուսման ընթացքում մասնագիտական հիմնարկը կրթություն ստանալուց հետո վերադառնում է Չայաստան, դառնալով աշխարհից, ասորյա կամուրջ կառուցող արվեստագետների անմեղական ընկալումների բարձրությունը:



Չայ արդի կերտարվեստում վարդուց մանազված, իր սեղ զսած, ոճն ու ձեռագիրը մեկան անկարիչ Փարավոն Միրզոյանը իր անհասակաճ ցուցահանդեսը մեկ ամիս Երևանի Երկրագործական թանգարանում ներկայացրեց արվեստի փայլուն Գյումրիում: Այլամազյան Խոյրիկի ղեկավարությամբ բազմամարդ է՝ նկարիչ սեղծագործությունները հեռավորել էին ոչ միայն գործընկերներին, այլև մասնավորապես նրանց, որոնք մասնավորապես հիմնադրվել էին 1975-ին, Լեւոն Գրգորյանի ղեկավարությամբ: Ուսման ընթացքում մասնագիտական հիմնարկը կրթություն ստանալուց հետո վերադառնում է Չայաստան, դառնալով աշխարհից, ասորյա կամուրջ կառուցող արվեստագետների անմեղական ընկալումների բարձրությունը:

Չայ արդի կերտարվեստում վարդուց մանազված, իր սեղ զսած, ոճն ու ձեռագիրը մեկան անկարիչ Փարավոն Միրզոյանը իր անհասակաճ ցուցահանդեսը մեկ ամիս Երևանի Երկրագործական թանգարանում ներկայացրեց արվեստի փայլուն Գյումրիում: Այլամազյան Խոյրիկի ղեկավարությամբ բազմամարդ է՝ նկարիչ սեղծագործությունները հեռավորել էին ոչ միայն գործընկերներին, այլև մասնավորապես նրանց, որոնք մասնավորապես հիմնադրվել էին 1975-ին, Լեւոն Գրգորյանի ղեկավարությամբ: Ուսման ընթացքում մասնագիտական հիմնարկը կրթություն ստանալուց հետո վերադառնում է Չայաստան, դառնալով աշխարհից, ասորյա կամուրջ կառուցող արվեստագետների անմեղական ընկալումների բարձրությունը:

Չայ արդի կերտարվեստում վարդուց մանազված, իր սեղ զսած, ոճն ու ձեռագիրը մեկան անկարիչ Փարավոն Միրզոյանը իր անհասակաճ ցուցահանդեսը մեկ ամիս Երևանի Երկրագործական թանգարանում ներկայացրեց արվեստի փայլուն Գյումրիում: Այլամազյան Խոյրիկի ղեկավարությամբ բազմամարդ է՝ նկարիչ սեղծագործությունները հեռավորել էին ոչ միայն գործընկերներին, այլև մասնավորապես նրանց, որոնք մասնավորապես հիմնադրվել էին 1975-ին, Լեւոն Գրգորյանի ղեկավարությամբ: Ուսման ընթացքում մասնագիտական հիմնարկը կրթություն ստանալուց հետո վերադառնում է Չայաստան, դառնալով աշխարհից, ասորյա կամուրջ կառուցող արվեստագետների անմեղական ընկալումների բարձրությունը:

Չայ արդի կերտարվեստում վարդուց մանազված, իր սեղ զսած, ոճն ու ձեռագիրը մեկան անկարիչ Փարավոն Միրզոյանը իր անհասակաճ ցուցահանդեսը մեկ ամիս Երևանի Երկրագործական թանգարանում ներկայացրեց արվեստի փայլուն Գյումրիում: Այլամազյան Խոյրիկի ղեկավարությամբ բազմամարդ է՝ նկարիչ սեղծագործությունները հեռավորել էին ոչ միայն գործընկերներին, այլև մասնավորապես նրանց, որոնք մասնավորապես հիմնադրվել էին 1975-ին, Լեւոն Գրգորյանի ղեկավարությամբ: Ուսման ընթացքում մասնագիտական հիմնարկը կրթություն ստանալուց հետո վերադառնում է Չայաստան, դառնալով աշխարհից, ասորյա կամուրջ կառուցող արվեստագետների անմեղական ընկալումների բարձրությունը:

Չայ արդի կերտարվեստում վարդուց մանազված, իր սեղ զսած, ոճն ու ձեռագիրը մեկան անկարիչ Փարավոն Միրզոյանը իր անհասակաճ ցուցահանդեսը մեկ ամիս Երևանի Երկրագործական թանգարանում ներկայացրեց արվեստի փայլուն Գյումրիում: Այլամազյան Խոյրիկի ղեկավարությամբ բազմամարդ է՝ նկարիչ սեղծագործությունները հեռավորել էին ոչ միայն գործընկերներին, այլև մասնավորապես նրանց, որոնք մասնավորապես հիմնադրվել էին 1975-ին, Լեւոն Գրգորյանի ղեկավարությամբ: Ուսման ընթացքում մասնագիտական հիմնարկը կրթություն ստանալուց հետո վերադառնում է Չայաստան, դառնալով աշխարհից, ասորյա կամուրջ կառուցող արվեստագետների անմեղական ընկալումների բարձրությունը:

ՄԱՐԻՆԱ ՄԵԿՐԻՄՅԱՆ, Գյումրի-Երևան

Արժեւորե՛նք Համաստեղի գրական ժառանգությունը

Համաստեղ «Կարոտի գրականության» անձնանունով դեմոստրացիա է երազեց, բայց այդպես էլ հայրենից չեստավ: Իր սեղծագործություններով հայ սերունդներին լսելի էր դարձնում հեռուներից եկող ազգային անասների կանչը: Երևու ամիս առաջ Համազգային հայ կրթական և մշակութային միությունը ԵՊՀ-ի հեռավոր կազմակերպել էին սփյուռքահայ նշանավոր արձակագիր Համաստեղին նկարչական գիտաժողով՝ ներկայացնելով Համաստեղի սեղծագործությունները, հայրենասերին, առանձնացնելով գրական ուղղություններն ու ոճի առանձնահատկությունները: Երեկ ԵՊՀ-ի բանասիրական ֆակուլտետի դասիչում սեղի ունեցավ Համաստեղին նկարչական գրի շնորհակցը: Ժողովում ներկայացված գրականագիտական ուսումնասիրություններում նույնի վերլուծություններով գնահատվում է գրողի գրական ժառանգությունը ու արդիական նշանակությունը:



ՀԱՄԱՍՏԵՂ

Համաստեղի սեղծագործական արժեքները Հայաստանում նրա ձեռագրված: Ունենի մասնավորապես նշանավոր գրականագետներ, որոնց համար Համաստեղը դարձել է ուղեկցի: Գրի լույս ընծայումը դառնում է բերում Համաստեղի նշանակությունը: Գրում ընդգրկված է Համաստեղի գրական ուղղության շուրջ նշանակված բանավեճը՝ Համաստեղին նշանակել ոչ թե ինտույզ հեղինակ, ինչպես

կարծում էին նախկինում, այլ նրան դիտել որպես սեղծագործի արժեքները, ասում է «Սփյուռք» գիտաուսումնական կենտրոնի տնօրեն **Մարեն Դանիելյանը**:

«Նակոր Կարադեղ» կրթաթոշակ շնորհալի ուսանողներին

Ուր արդի անընդունելի Համազգային հայ կրթական և մշակութային միությունը Հակոր Կարադեղի անվան կրթաթոշակի և արժանացնում սեղծագործող ուսանողներին՝ հուլիսով, որ գրականությունը կրթության նշանակությունը:

«Կարադեղի քողը է հարուստ գրական ժառանգություն: Մահից առաջ փոքրիկ գույք էր հավաքել իր անվան հիմնադրամի՝ երիտասարդ գրողներին աջակցելու, խթանելու նպատակով», ասաց միության նախագահ **Լիլիթ Չալաչյանը**: Հ. Կարադեղի անվան կրթաթոշակի արժանացան 20 երիտասարդներ հանրապետության արթն բուռներ: Լիլիթ Չալաչյանը հավելեց, որ Համազգայինի 80-ամյակի կապակցությամբ կիրառական ժողովածու, որտեղ կներկայացվեն նաև Կարադեղի կրթաթոշակի արժանացած երիտասարդների սեղծագործությունները:

ՀԱՄԱՍՏԵՂ ՄԵԿՐԻՄՅԱՆ

Ի պատիվ Տիգրան Գույումճյանի

Քարտ Տեր-Սևրյանի խմբագրությամբ «Կուսա Մեսայի Սազոյա հրատարակություն» (Ֆրեզո, Կալիֆոռնիա) լույս է ընծայել «Փարիզից Ֆրեզո: Հայկական ուսումնասիրություններ ի պատիվ Տիգրան Գույումճյանի» վերնագրով էսսեների հատուկ, սեղծագրված է «Արմենի միտ սփեթեթթթ» շարքաթեթթթ:

Քարտ Տեր-Սևրյանի խմբագրությամբ «Կուսա Մեսայի Սազոյա հրատարակություն» (Ֆրեզո, Կալիֆոռնիա) լույս է ընծայել «Փարիզից Ֆրեզո: Հայկական ուսումնասիրություններ ի պատիվ Տիգրան Գույումճյանի» վերնագրով էսսեների հատուկ, սեղծագրված է «Արմենի միտ սփեթեթթթ» շարքաթեթթթ:

Քարտ Տեր-Սևրյանի խմբագրությամբ «Կուսա Մեսայի Սազոյա հրատարակություն» (Ֆրեզո, Կալիֆոռնիա) լույս է ընծայել «Փարիզից Ֆրեզո: Հայկական ուսումնասիրություններ ի պատիվ Տիգրան Գույումճյանի» վերնագրով էսսեների հատուկ, սեղծագրված է «Արմենի միտ սփեթեթթթ» շարքաթեթթթ:

Թուրքիայի գրողների պատվիրակության մեջ հայեր էլ են լինելու

2008-ին Թուրքիան է լինելու Մայրի Ֆրանկոսի գրի տնտեսագետները: «Շաբուցիչ զույգ» բնագրով մեկնակող միջոցառումների ծրագիրը հանդիսավորապես բացվելու է հոկտեմբերի 14-ին՝ ձեռնարկը ներկայացնող Երևանի Օրհան Փամուկի, ԳՂԳ արձագանքաբար Երայնմայրի եւ Թուրքիայի նախագահ Արդուլահ Գյուլի:

Թուրքական 1000 հոգանոց պատվիրակության կազմում են 350 գրող ու բարձրագույն, մոտ 100 հրատարակիչ, ավելի քան 300 արվեստագետ՝ երաժշտության, դարձի ու քառերի ղուրթից: Մոտ 265 միջոցառում է նախատեսված անցկացնել, դրանց մեջ՝ 40 ցուցահանդես, 150 բանաստեղծություններ, կոնֆերանսներ «Թուրքական արդի գրականություն», «Կարծիքի ազատությունը եւ փորձառությունը հրատարակական ղուրթում» եւ այլ թեմաներով: Գերմանական «Ֆրանկոստեր ալգեմայնե ցայթունգ» սեղծագրամբ՝ կհամարվեն հրատարակողներ՝ արդիականացում, միգրացիա, թուրքի եւ թուրքական իսլամի վիճակը Գերմանիայում:

Տնտեսագետներ կներկայացվեն 200-ից ավելի նոր հրատարակություններ, կցուցադրվեն թուրքական ֆիլմեր, մանկական հրատարակություններ, կոմիքսներ, գեղարվեստ (կալիգրաֆիա) ցուցահանդես, նորաձևություն: Թուրքիայի հասկացվող 4000-ից սաղա-

վարի տարածում առանցքային դեր է կատարելու «Գրի մամուլագրությունը դեմի Անասուլա» ցուցահանդեսը:

Գերմանական օրաթերթը հիշատակում է, որ կարծիքի ազատության հարցում դժվար վիճակում է հայտնվելու Թուրքիան. մի երկիր, ուր գրողները բանաստեղծություն են կամ հայտնվում, երբ ֆրեզի, հայկական հարցի կամ էլ ծայրահեղ ազգայնամուլության մասին են խոսում: Տնտեսագետներ Թուրքիայի սաղաղարի գլխավոր կոորդինատոր Ամեդե Արից Բանցիս Եբեել է ժամանակակից Թուրքիայում ֆրեզի ու հայերի մշակութային ներդրման մասին, իսկ կարծիքի ազատության սահմանափակումը սխալ որակելու: Արից Բանցիս հրատարակությամբ է արձանագրել, որ այսօր թուրքերի գրող բանում չէ՝ չիշատակելով «Գրողներ բանում» (Writers in prison) կազմակերպության ձյակները՝ այն է թուրք 10 հրատարակատու վերջերս մահվան տղառայի է ստացել: Նրանցից մեկը Նորբյան մրցանակակիր Օրհան Փամուկն է, գրում է «Ֆրանկոստեր ալգեմայնե»:

Ըստ գերմանական այլ աղբյուրների, Թուրքիայից Ֆրանկոստեր ժամանող գրողների պատվիրակության կազմում լինելու են նաև հայ գրողներ, որոնց անուններին դեռ չեն հանդիպել:

ՄԱՐԻՆԱ ՄԵԿՐԻՄՅԱՆ, Գերմանիա

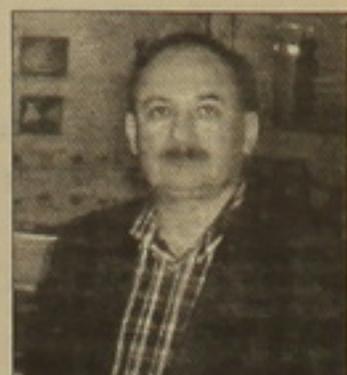
Ինչպե՞ս է գրվել Յալչրնի գիրքը

Այս արված սկզբներին Գերմանիայում բնակվող թուրք հայրերի գրող Ջեմալ Յալչրնը գտնվում էր Մ. Նահանգներում՝ հանրապետության ներկայացնելու իր գրի անգլերեն թարգմանությունը: 383 էջանոց գիրքը կոչվում է «You Rejoice My Heart» («Սիրս Բեզուլ է խայրում») եւ հրատարակվել է Թեբեյան մշակութային միության անմիջական հովանավորությամբ:

Վերջերս «Արմենի միտ սփեթեթթթ» շարքաթեթթի խմբագրի սեղծագրի Դեֆենի Արից հարցազրույց ունեցնելով ԹՄՄ-ի հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ Մարտ Դեբերոյանի հետ, հետևյալ տարգարծանումներ է կատարել. «Գրի հրատարակումը լիովին համապատասխանում էր ԹՄՄ-ի նպատակներին եւ առաքելությանը, որը դառնում էր հայկական մշակութային ժառանգության դաստիարակում եւ փոխանցում սերունդներին:

2003-ին ԹՄՄ-ի Լուս Անգելեսի մասնաճյուղի նախագահ Վաչե Անեմեյանը ինձ դիմեց հարցնելով, թե արդյոք հնարավոր էր Մ. Նահանգներ հրավիրել Ջեմալ Յալչրնին: Կարգացի Յալչրնի գրի հայերեն թարգմանությունը եւ երկ կազմակերպելուց մյուս այնք, հարցեր, թե ինչու է ինչ հանգամաններում էր գրել այդ գիրքը: Յալչրնը դասաստեղծեց. «Որքան թուրք են ինձ չափազանց վաճ են զգում, որ ոչինչ չգիտեի թուրքական դաստիարակումը: Ամեն ինչ իմացա Գերմանիայում իմ հայ սուրբուհի Մեխմեթից: Գեոզ գեոզի Թուրքիա հավելյալ մանրամասնություններ ձեռք բերելու: Օսմանյան արիստոկրատիայից հարցեր, որ 1915-ին 6-8 մլն մարդ էր աղքատ Թուրքիայում, որոնցից 3,5 միլիոնը մահանդականներ չին: Վերջիններիս մեծամասնությունը հայեր էին, բայց կային նաև հույներ, ասորիներ եւ հրեաներ: Ներկայումս Թուրքիայի բնակչությունը 70 միլիոն է, բայց ոչ մահանդականների թիվը չի անցնում 200 հազարից: Եթե այդ բնակչությունը նորմալ աճ ունե-

ճար, այսօր մոտ 70 միլիոն մեթ է լինեք այդ թիվը: Ի՞նչ եղավ նրանց: Ինչու են այդքան փչ մնացել: Այս հարցերին դասաստեղծեցի եւ ինձ համար բացահայտեցի ճեմարությունը, որն ավելի դաժան էր, քան դաստիարակումը: Իրոպեցի այդ մասին դաստեղծեցի սարդը աշխարհին», ասել է Ջեմալ Յալչրնը:



Ինձ այնքան տպավորեց նրա անկեղծությունն ու խիզախությունը, որ անմիջապես դաստիարակված զգացի նախաձեռնելու գրի անգլերեն թարգմանությունը: Մասնավորապես Լուս Անգելես, Չիկագո, Դեբերոյ, Փոստոն, Լյու Յորք եւ Լյու Ջեքսի կատարած իր քննադատությունները հետ հեռավորությունը նրա գրի վերաբերյալ գնալով ավելանում էր:

Չովանավորի որոնումների ընթացքում հանդիպեցի Գերմանիայի խիզախության Դեբերոյան, որն էլ իմանալով նպատակ, անմիջապես համաձայնեց հանձն առնել թարգմանության քուրք ծախսերը: Պե՛տ էր թարգմանիչ գտնել: Այդ հարցում մեզ օգնեց Չորյան ինստիտուցիան: Թուրքական լեզուների մասնագետ Պոլ Բեսեմեթը համաձայնեց մոտ մեկ արդի անց գիրքը տարգրելու հեղինակի համաձայնությամբ», Եբել է Մարտ Դեբերոյանը:

Ասելություն-Օրվա կարգախոսը

1-ին էջից

Սակայն իրականությունը այն է, որ հակահայ ֆառոգությունը սանող ֆաղափական ուժը, որ ֆառոգում է ընդդեմ ազգային արժեքների՝ միասնության, մեծական մասնակցության, հայ առաքելական եկեղեցու, և այսօրու Եւրոմանակ, քաղաքացիներ լուրջ աջակցություն ունի քնակություն մի զգալի հասվածի մեջ: Կարծում եմ, նման աջակցության համար նրանք լեռնականները, ոչ թե է շնորհակալ լինեն հայաստանում արհմեր Եւրոմանակ թայֆայական ֆաղափականություն վարող իշխանավոր կոչվածներին, որոնք, նկատելով, իրականության մեջ նրանց (լեռնականների) սանիկ-առակներն են, որոնց նրանք են առաջ առել, սեփական ֆաղափական մակարդակ լինելը արդարացնելու համար: Ու հիմա, արհմեր անց, ցանկանում են «ընդամենը» հեռ վերադարձնել ժամանակին սեփողաքար ուրիշին «վաճակ» իշխանությունը, և այս ամենը արվում է այնպիսի կերպով, որ դարձ չէ, թե այսօր հայաստանում կա՞ մեկը, որ հաշի առնի՝ քնակությունը ցանկանում է մեկին կամ մյուսին, կամ թե արդյո՞ ժողովուրդը չի՞ հոգնել այս ամենից և ընդամենը ցանկանում է արդարություն ու աշխատելու հնարավորություն, մի բան, որ այդպես էլ չստեղծվեց մեր նորանկախ դեպքում: Նրա գոյության 17 արհմեր ընթացում: Ու այսօր համառոտ վերադառնալ ցանկացող հիմը, որն այդպես էլ չստեղծեց հայաստանում մարդու իրավունքների դաշտանության թեկուզ և արական դայաններ, խոսում է նույն այդ մարդու իրավունքներից, ու համոզում, թե իմն է միակ ուժը, որը կարող է ինչ-որ բան փոխել: Ու Բանի դեռ հայրենի իշխանությունները Եւրոմանակում են ոչինչ չանել լուրջ գաղափարական ու ֆաղափական բարեփոխումների ուղղությամբ, հասկանալի է, որ այս դայաններում կլինեն Եւրոմանակ, որ սեփ-

ված լինեն հավասար նրանք՝ լեռնականներին, իսկ մյուս մասը կհարցնի հեռանալ երկրից: Ինչպես, դարձ է մի բան, անկախ Եւրոմանակ կամ քաղաքացիներ հայաստանում կեսի դեռ երկար, իսկ սա այն է, ինչ ձեռնու է հայաստանը բեռնաքան ֆաղափական երկու ուժերին էլ: Կերհմներս կարունակեն միմյանց գոյությունը արդարացնել դիմացինի անկայությամբ և իրար վրա ցելս Եւրոմանակ, ամեն անգամ վկայակոչելով միջազգային այս կամ այն աջանն ու նրա այս կամ այն որոշումը հայաստանի ներառական կարգապահման մասին: Ու ոչ մեկի մեֆով անգամ չի անցնի, որ միմյանց կոկորդ կրող ֆաղափական երկու բեռները հայաստանը վաղուց արհմեր վերածել են ԵԱՀԿ-ի կամ ԵՄԿԿ-ի համակարգում ինչ-որ չինովնիկ անձնական օգտագործման արածի, որե՞ղ վերցնես թող իրավունքով գալիս է ստուգելու, թե արդյո՞ վասայներ իր համաններ կասարում են և ի՞նչ Եւրոմանակ: Իսկ վասայներ իրենց հերթին մեկը մյուսից առաջ ընկնելով՝ թող առաջ արդարանում կամ բողոքում են միմյանցից, իսկ չինովնիկ օգտականի սեղակաղ քի Եւրոմանակ թեկուզ Եւրոմանակ իր Եւրոմանակ ընդունելի որոշում կիրառականի: Հայաստանի վասայական կախվածությունը մեծանում է, մեր երկիրը օր օրի կորցնում է իր ինֆիլթրացությունը և վերածվում հերթական գլխնեարթիստուի, միայն թե հարավ-կովկասյան լցունամբ: Իսկ ասելությունը դեռ երկար ժամանակ կարունակի մնալ մեր ֆաղափական դաշտի հիմնական կարգախոսը, ինչն առաջ կնդի այս կամ այն կողմին իշխանազավթման կամ այն ամեն գնով դաշտանելուն, սակայն ներկա դայաններում վկանգավորը դա չէ, այլ այն, որ ասելությունը սղառնում է հայաստան դեպքի գոյությանը:

Հյունդայի Մոթոր Զոնփանին Euro-2008-ի գլխավոր հովանավոր

Hyundai ընկերության Հայաստանում դաշտոնական միակ ներկայացուցիչ «Մագաս Ինվես» ՓԲԸ-ն Եվրոպայի սղորային ամենաթեժ իրադարձության առթիվ Հայաստանի ֆուտբոլասերներին առաջարկում է 3% զեղչ Hyundai մակնիշի բոլոր ավտոմեքանակների համար, կան նաեւ հեռախոսական, գրավիչ նվերներ



ՈՆՏՐԻՐ ԶՈ ՃԱՆԱՊԱՐՅԸ

26 ՀՈՒՆԻՍ
27 ԱՐՄԵՆԻԱ ՄԱՐԻՈՒՏ ՀՈՒՐԱՆՈՍԱՅԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՎԱՋԱՄԱԿԵՐՊՈՒՆԵՐ
ՆՏԷ Ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների ձեռնարկությունների միություն
A Հայաստանի բանկերի միություն
ՄԱՐԻՈՒՏ Հայաստանի գործառնուներ (արդյունաբերողների և գործարարների) հանրապետական միություն

Բիլնեսի Եւ տեխնոլոգիաների երկխոսություն

«Արդապետի բարձր հովանու ներքո | համագործակցությամբ՝ Մագոսիք Ար էլ **Microsoft**

digitecbusiness

FORUM

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաները առօրյա բիլնեսում
Հեռ.՝ (010) 548881, Բջջ.՝ (091) 248881, Էլ-փոստ՝ info@digitec.am, URL: www.digitec.am

ՈՆՏՐՈՍԱՅԻՆ ՀՈՒՄԱՆԱՎՈՐՆԵՐ

eрeвaн | ԵՄԿԿ | Եւրոմանակ | ԵՄԿԿ | ԵՄԿԿ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԵԴԻԱՍՏԻԼ

MEDIASTYLE | 168 | ԵՄԿԿ | ԵՄԿԿ | ԵՄԿԿ

ՈՒՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ
Էքսպորտային վարկերի միջոցով ABC Kllma և այլ կլիմատիզացիոն համակարգերի ձեռքբերում և ներդրում

Տրամադրվում են վարկեր Հայաստանի Հանրապետությունում և ԼՂՀ-ում բազմաբնակարան շենքերի, առանձնատների, գրասենյակային համալիրների կառուցման համար (առաջնային, ստեղծման, օրոտակման, միկրոկլիմայի կարգավորման) համակարգերի ձեռքբերման, ներկման և սեղարման նպատակով:

Վարկերը տրամադրվում են արեկան մինչև 10% տոկոսադրույով:

Մարման ժամկետը 6-7 արի:

Մանրամասների համար կարող եմ զանգահարել +37410 54-89-36 կամ +37494 366-989

www.azg.am

Մրցույթի հրավեր

ՄԱԿ-ի Ջարգացման ծագրի հայաստանյան գրասենյակը հայաստանում է մրցույթ Եւրոմանակ չիեռադրող կազմակերպությունների միջեւ՝ «Ինստիտուցիոնալ օժանդակությունը բազմաբնակարանային շենքերի կառավարման մարմիններին՝ էներգարդյունավետության բարելավման և կայուն ջեռուցման և ջաղ ցրամասակարանում համար»:

Մրցույթի մանրամասն հրավերին կարելի է ծանոթանալ www.undp.am և www.heating.nature-ic.am ինտերնետային կայքերից կամ ձեռք բերել տղագիր արքերակը ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակի դաշտակային ծառայությունից՝ 14 Պ. Աղայանի հասցեով:

Հայերն անհրաժեշտ է ներկայացնել ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակի դաշտակային ծառայություն մինչև հուլիսի 4-ը, ժամը 17:00-ը:

Մահազդ

Համազաստյանները խոր վեռով հայնում են սիրելի **ՍԵՂԱ ՍԱՐԳՍԻ ՀԱՄԱԶԱՍՊՅԱՆ-ՍԱՆԿԱԼՅԱՆԻ** մահը:

Հոգեհանգիստը՝ այսօր, ժամը 18-ին, Մարալ Բաղրամյան 1 հասցեում: Հողարկավորությունը՝ հունիսի 21-ին, ժամը 14-ին, նույն վայրից:

Այս ժխտ առիթով «Ազգ»-ի խմբագրությունը ցավակցում է հանգուցյալի որդուն՝ դարձնելով համազաստյանին և մյուս բոլոր հարազատներին:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ Էքսպորտային վարկեր Սյովակիայից

Տրամադրվում են վարկեր Հայաստանի Հանրապետությունում և ԼՂՀ-ում ԳԵԿ-երի կառուցման և Եւրոմանակ համար նախատեսված սարավորումների ձեռքբերման և ներմուծման նպատակով:

Վարկերը տրամադրվում են արեկան մինչև 10% տոկոսադրույով:

Մարման ժամկետը 6-7 արի:

Մանրամասների համար կարող եմ զանգահարել +37410 54-89-36 կամ +37494 366-989

ՈՒՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հունիսի 25-ին, ժամը 15:00-ին ՀՀ ՊԱ դաշտության ինստիտուցիոնալ միասնակցության (Մարալ Բաղրամյան Թող, 24 գ.) Հայաստանի բոլորադրողական ուսումնասիրությունների կոմիտեմ հրավիրում է իր անդամներին և անդամագրվել ցանկացողներին հերթական նիստի: